

Työturvallisuuden perusta – Työturvallisuuslain soveltaminen henkilökohtaisen avun työnantajille ja heidän avustajilleen

Tarkastaja
Auli Arkko-Liekari
Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Työsuojelun vastuualue

Lain tarkoitus

- Lain tarkoituksena on parantaa työympäristöä ja työolosuhteita työntekijöiden työkyvyn turvaamiseksi ja ylläpitämiseksi ---jatkuvan parantamisen periaate
- Ennalta ehkäistä ja torjua työtapaturmia, ammattitauteja ja muita työstä ja työympäristöstä johtuvia työntekijöiden fyysisen ja henkisen terveyden haittoja
- Työturvallisuuslaissa terveys tarkoittaa sekä fyysistä että henkistä terveyttä ---yksittäisistä torjuntatoimenpiteistä kokonaisvaltaiseen turvallisuuden hallintaan

Lain soveltamisala

- Työturvallisuuslakia sovelletaan työsopimuksen perusteella tehtävään työhön sekä virkasuhteessa tehtävään työhön
- Lakia sovelletaan lähes kaikkiin tilanteisiin, joissa tehdään työtä
- Lain soveltamisen ulkopuolelle jää tavanomainen harrastustoiminta ja ammattuurheileminen
- Itsenäisen työn suorittajan (yksityisyrittäjä) työ jää pääsääntöisesti lain soveltamisen ulkopuolelle, mutta se kuuluu lain soveltamisen piiriin itsenäisen työnsuorittajan työskennellessä yhteisellä työpaikalla

Lain soveltaminen kodissa tehtävään työhön

- Lakia sovelletaan myös työhön, jota työntekijä sopimuksen mukaan tekee kotonaan tai muussa valitsemassaan paikassa, työnantajan kodissa taikka työnantajan osoituksesta muun henkilön kodissa tai näihin liittyvissä olosuhteissa
- Eräitä työnantajan velvoitteita ei kuitenkaan voida vaatia täysimääräisesti noudatettavaksi kotona tehtävässä työssä
- Lain soveltaminen kotirauhan suojassa tehtävään työhön (PL 10 §) ei ole täysin yksiselitteinen

- Työnantajan velvollisuuksia rajoittavina tekijöinä otetaan huomioon työolosuhteisiin kohdistuvat toimintamahdollisuuksien rajoitukset pykälien 9 § työsuojelun toimintaohjelma, 10 § työn vaarojen selvittäminen ja arviointi ja 12 § työympäristön suunnittelu kohdalla, samoin luku 3 työnantajan ja työntekijöiden välinen yhteistoiminta ja luvun 5 joka koskettaa työtä ja työolosuhteita koskevia tarkempia säännöksiä
- Noudatetaan aina kodissa tehtävässä työssä koneiden ja muiden työvälineiden turvallisuutta sekä henkilösuojainten ja kemikaalien käyttöä koskevia säännöksiä

Valvonta/ tarkastus kotirauhan piirissä kuuluvissa tiloissa

- Kotirauhan piirissä (perustuslaki 10 §) kuuluvissa tiloissa tarkastus voidaan tehdä, jos on perusteltua syytä epäillä, että tiloissa tehtävästä työstä tai työolosuhteista aiheutuu vaaraa työntekijän hengelle tai olennaista haittaa tai vaaraa hänen terveydelleen eikä valvontaa voida muutoin toteuttaa riittävästi (työsuojelun valvontalain 9 §)
- Työstä ja työolosuhteista saadaan usein valvonnan kannalta riittävästi tietoa ilman asuntoon tehtävää tarkastusta
- Perusteltu syy asuntoon tehtävään tarkastukseen voi olla esimerkiksi työtapaturma
- Pääsääntöisesti kotiin ei tarkastusta tehdä

Työnantajan velvollisuudet työturvallisuuslain 2 luku, keskeiset kohdat

- Työnantajan yleinen huolehtimisvelvoite (8 §)
- Työn suunnittelu (13 §)
- Työntekijälle annettava opetus ja ohjaus (14 §)
- Henkilösuojainten, apuvälineiden ja muiden laitteiden varaaminen käyttöön

8 § Työnantajan yleinen huolehtimisvelvollisuus ja tarkkailu

- Työnantaja on tarpeellisilla toimenpiteillä velvollinen huolehtimaan työntekijän turvallisuudesta ja terveydestä työssä
- Otettava huomioon työhön, työolosuhteisiin ja muuhun työympäristöön samoin kuin työntekijän henkilökohtaisiin edellytyksiin liittyvät seikat
- Työnantajan on tarkkailtava toteutettujen toimenpiteiden vaikutusta työn turvallisuuteen ja terveellisyyteen
- Työnantajan valvonnalla varmistuu siitä, että työntekijät noudattavat heille annettuja työskentelyohjeita ja käyttävät työhön määrättyjä mahdollisia esim. henkilösuojaimia tarkoitetulla tavalla

13 § Työn suunnittelu

- Työn suunnittelussa ja mitoituksessa otettava huomioon työntekijöiden fyysiset ja henkiset edellytykset, jotta työn kuormitustekijöistä työntekijän turvallisuudelle tai terveydelle aiheutuvaa mahdollinen haittaa tai vaaraa voidaan vähentää
- Työtehtävien sisältö ja vaatimukset suhteessa työntekijät ominaisuuksiin
- Kodissa tehtävässä työssä työnantajan velvollisuus suunnitella ja määritellä ne ehdot, joiden mukaan kodissa työskennellään

14 § Työntekijälle annettava opetus ja ohjaus

- Työnantajan on annettava työntekijälle riittävät tiedot työpaikan mahdollisista haitta- ja vaaratekijöistä
- Työntekijälle annettua opetusta ja ohjausta täydennetään tarvittaessa
- Työntekijän ammatillinen osaaminen ja työkokemus huomioon ottaen työntekijä perehdytetään riittävästi
  - työhön
  - työpaikan olosuhteisiin
  - työssä käytettäviin työvälineisiin ja niiden oikeaan käyttöön
  - turvallisiin työtapoihin
  - ennen uuden työn tai tehtävän aloittamista
  - ennen uusien työvälineiden käyttöön ottamista

Työturvallisuuslain työtä ja työolosuhteita koskevat asiat (5 luku)

- Työnantajan toimintamahdollisuuksien rajoitukset otettava huomioon seuraavissa seikoissa kun työtä tehdään työnantajan kodissa tai näihin liittyvissä olosuhteissa

24 § Työpisteen ergonomia, työasennot ja työliikkeet

- Riittävästi tilaa työn tekemiseen
- Työtä kevennetään apuvälineiden avulla
- Haitalliset käsin tehtävät nostot ja siirrot tehdään mahdollisimman turvallisiksi
- Toistorasituksen välttäminen
- Valtioneuvoston asetus käsin tehtävistä nostoista ja siirroista työssä (1409/1993), opetus ja ohjaus ja tarkkailu velvoitteet työntantajalle

25 § Työn kuormitustekijöiden välttäminen ja vähentäminen

- Jos **työntekijän** todetaan työssään **kuormittuvan** hänen **terveyttään vaarantavalla tavalla**, työnantajan asiasta tiedon saatuaan käytettävissään olevin keinoin **ryhdyttävä toimiin** kuormitustekijöiden selvittämiseksi sekä **vaaran välttämiseksi ja vähentämiseksi**
- Keskustelu, puheeksi ottaminen, havainnointi
- Työterveyshuollolla asiantuntija rooli

27 § Väkivallan uhka

- Työnantajan velvollisuutena on tunnistaa mahdolliset työhön liittyvät väkivallan uhkatilanteet
- Ennaltaehkäisy työn ja työolosuhteiden järjestelyllä
- Mahdollisuus avun hälyttämiseen
- Väkivaltainen käyttäytyminen ei sallittua työnantajan ja työntekijän välillä

29 § Yksintyöskentely

- Yksintyöskentely kodissa tehtävä työ; mitkä työtehtävät voidaan tehdä yksin, mihin tarvitaan apua, liittyykö näistä haittaa tai vaaraa työntekijän turvallisuudelle ja terveydelle
- Työnantajan tulee huolehtia yksintyöskentelevän työntekijän avun hälyttämisen mahdollisuudesta

28 § Häirintä

- Häirintä ja epäasiallinen kohtelu työpaikalla voi aiheuttaa mm.
  - työtehon laskua
  - keskittymiskyvyttömyyttä > virheitä työssä
  - psykosomaattisia oireita: jännitteitä ja kuormitusta mieleen ja kehoon
  - ammatillisen itsetunnon ja muun itsetunnon laskua
  - ongelmia sosiaalisiin suhteisiin
  - sairauspoissaoloja, jotka eivät kotona sairastaessa parane > pahimmillaan työkyvyttömyyttä !
  - jne... Ei siis mikään leikin asia !

Häirintä ja epäasiallinen kohtelu ei sallittua työpaikalla

- Ennaltaehkäisy on edullisin ja tehokkain keino välttää häirintää/työpaikkakiusaamista
- Selkeät pelisäännöt miten työssä odotetaan käyttäytyvän
- Jos työssä esiintyy työntekijään kohdistuvaa hänen terveydelleen haittaa tai vaaraa aiheuttavaa häirintää, työnantajan on asiasta tiedon saatuaan ryhdyttävä toimiin epäkohdan poistamiseksi
- Puheeksi ottamisen taito

31 § Työn tauottaminen

- Yhtäjaksoista paikallaoloa vaativassa tai yhtäjaksoisesti kuormittavassa työssä
- Järjestettävä mahdollisuus tarvittaessa taukoihin, jotka sallivat lyhytaikaisen poistumisen työpisteestä
- Tämä säädös osittain varmistaa sen että työntekijälle on mahdollisuus wc:ssä käyntiin, riittävä tauotus perustuu myös työaikalain (työehtosopimusten) velvoitteisiin

Työpaikan rakenteellinen ja toiminnallinen turvallisuus ja terveellisyys

- Työpaikan rakenteiden, materiaalien ja varusteiden ja laitteiden tulee olla turvallisia ja terveellisiä työntekijöille
- Huolehdittava toimintamahdollisuuksien rajoissa turvallisuuden ja terveellisyyden edellyttämästä järjestyksestä ja siisteydestä
- Henkilöstötilat (kodissa tehtävä työssä toiminnanrajoitukset)

Kemialliset, fysikaaliset ja biologiset tekijät

- Kaikissa samat pääperiaatteet
  - altistuminen rajoitettava niin vähäiseksi, ettei työntekijän turvallisuudelle tai terveydelle tai lisääntymisterveydelle aiheudu vaaraa
  - näihin tekijöihin liittyvien riskien arviointi; tunnistaminen ja selvittäminen
  - oikealaiset toimintatavat
  - työntekijän opetus ja ohjaus

- Kemialliset tekijät esim. pesu- ja puhdistusaineet, maalit
- Fysikaaliset tekijät esim. lämpöolosuhteet, melu, sähköturvallisuus
- Biologiset tekijät esim. homeet (kosteusvaurio), virukset ja bakteerit

- Työnantajan voi käyttää näissä asioissa asiantuntijana työterveyshuoltoa

Työntekijän altistuminen tupakansavulle

- Työnantaja vastuussa työntekijän turvallisuudesta ja terveellisyydestä työssä
- Tähän asiaan haasteellisuuden luo kodissa tehtävässä työssä yksityisyyden suoja ja kotirauhan velvoite
- Työnantajan velvollisuus on suojella työntekijöitä altistumiselta työpaikan sisätiloissa ja arvioida säännöllisesti työntekijöiden tupakansavulle altistumista sekä sen määrää ja kestoja. Tupakansavun syöpävaarallisuuden vuoksi sille altistuvat työntekijät on ilmoitettava ASA-rekisteriin eli Ammatissaan syöpävaarallisille aineille altistuvien rekisteriin.

Työntekijän velvollisuudet ja oikeus työstä pidättäytymiseen (4 luku)

- Työntekijän yleisenä velvollisuutena on noudattaa
  - työnantajan määräyksiä ja ohjeita
  - työnsä ja työolosuhteiden edellyttämää järjestystä ja siisteyttä sekä huolellisuutta ja varovaisuutta
  - työntekijällä on huolehtimisvelvollisuus ammattitaitonsa, saadun opetuksen ja ohjauksen mukaisesti omasta ja muiden työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä
  - epäasiallisen käytöksen kieltö
- Ilmoittaa työolosuhteissa, työmenetelmissä tai työvälineissä esiintyvistä puutteista tai vioista

Työntekijän velvollisuudet ja oikeus työssä pidättäytymiseen

- Työntekijällä on käyttövelvollisuus henkilösuojainten ja soveltuvan työvaatetuksen käyttö
- Työntekijän tulee työnantajalta saamiensa käyttöohjeiden mukaisesti käyttää oikein koneita ja laitteita työssä, ja niissä olevia turvallisuus- ja suojalaitteita (potilassiirrot apuvälineiden avulla)
- Työntekijän työstä pidättäytyminen
  - Jos työstä aiheutuu vakavaa vaaraa työntekijän omalle tai muiden työntekijöiden hengelle tai terveydelle, työntekijällä on oikeus pidättäytyä tällaisen työn tekemisestä.
  - tämä ilmoitettava työnantajalle

Kiitos! Tervellistä ja turvallista työtä!

Hyvää syksyn jatkoa!